

การสังเคราะห์ประวัติศาสตร์ชุมชนลุ่มน้ำ

งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง

© สงวนลิขสิทธิ์ โดย ณรงค์ บุญสวยขวัญ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางสังคม เศรษฐกิจ เพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการ พื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
- เพื่อเป็นเวทีในการริเริ่มกระบวนการทางสังคมในกระบวนการบริหารจัดการลุ่มน้ำปากพนัง
- เพื่อสร้างเกณฑ์และเครื่องมือ ในการบริหารจัดการลุ่มน้ำปากพนัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งลุ่มน้ำย่อย และประจวบเหมาะนำออกวิภาชประสิทธิ

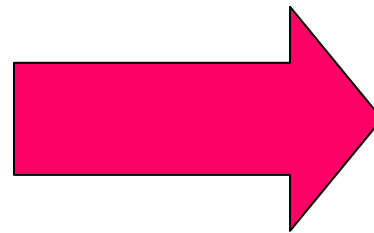
หน่วยงานผู้เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ข้าว

การตลาด

กรอบแผนแม่บท

ประวัติศาสตร์
ชุมชนลุ่มน้ำ

ตัวบ่งชี้ ตัวชี้วัด
สังคม เศรษฐกิจ

งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง

© สงวนลิขสิทธิ์ โดย ณรงค์ บุญสวยขวัญ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

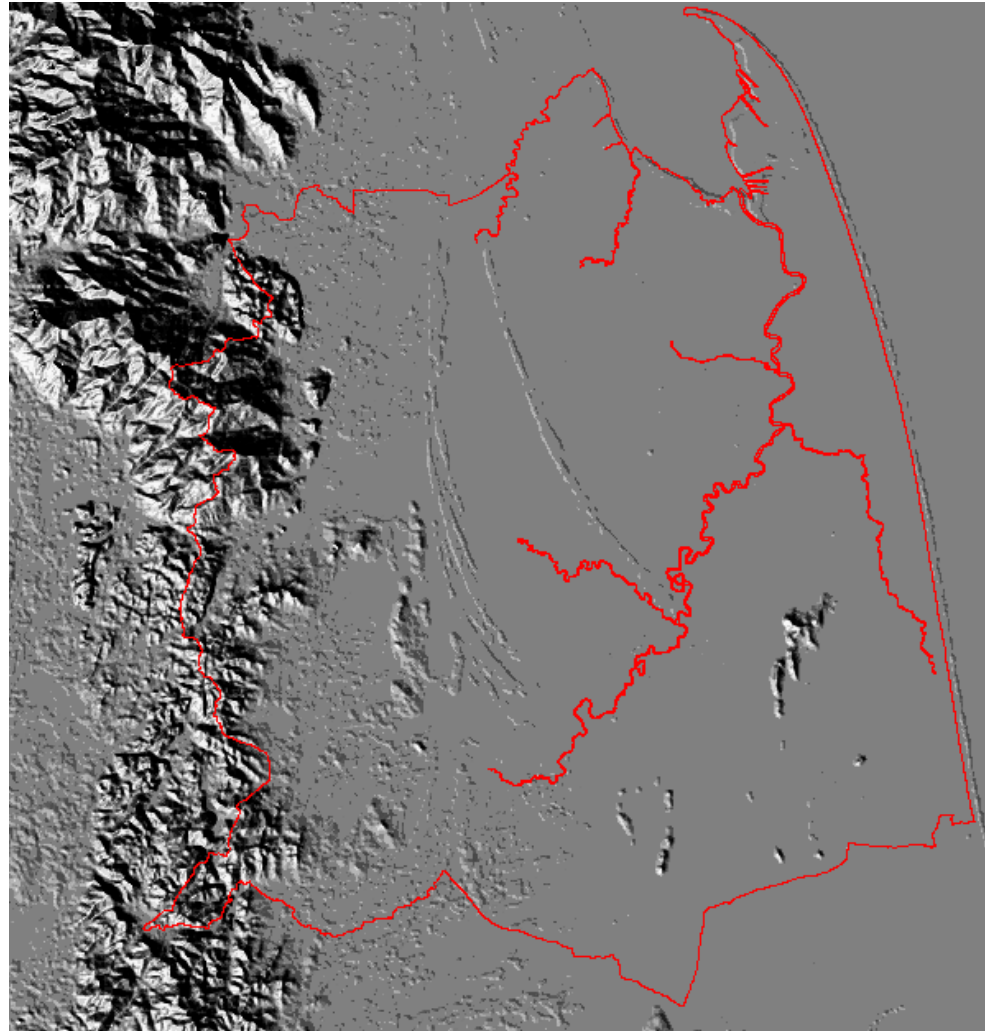
กรอบในการวิจัย

งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง

© สงวนลิขสิทธิ์ โดย ณรงค์ บุญสวยขวัญ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

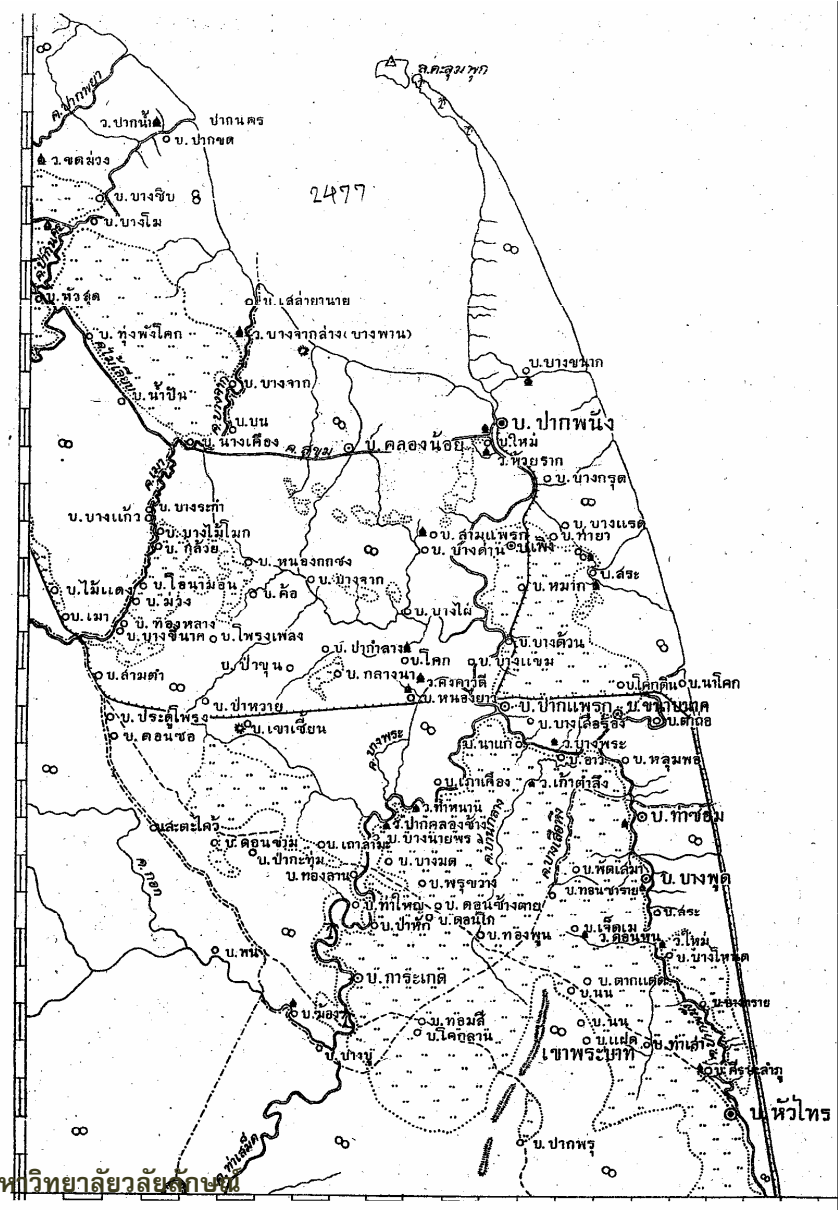
ลุ่มน้ำปากพนัง

งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง

© สงวนลิขสิทธิ์ โดย ณรงค์ บุญสวยขวัญ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

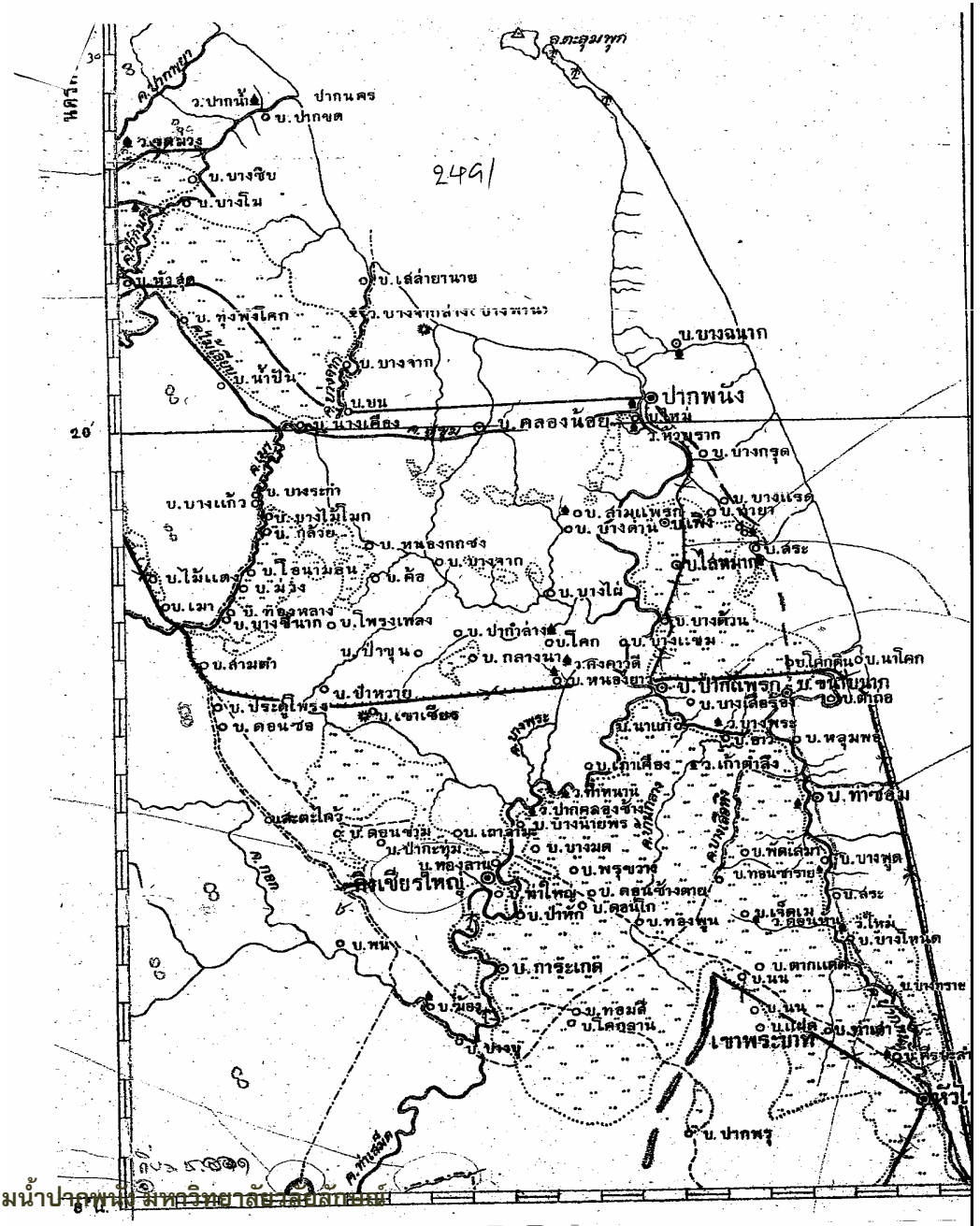
2477

งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง

© สงวนลิขสิทธิ์ โดย อนุรักษ์ บุญสวยขวัญ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

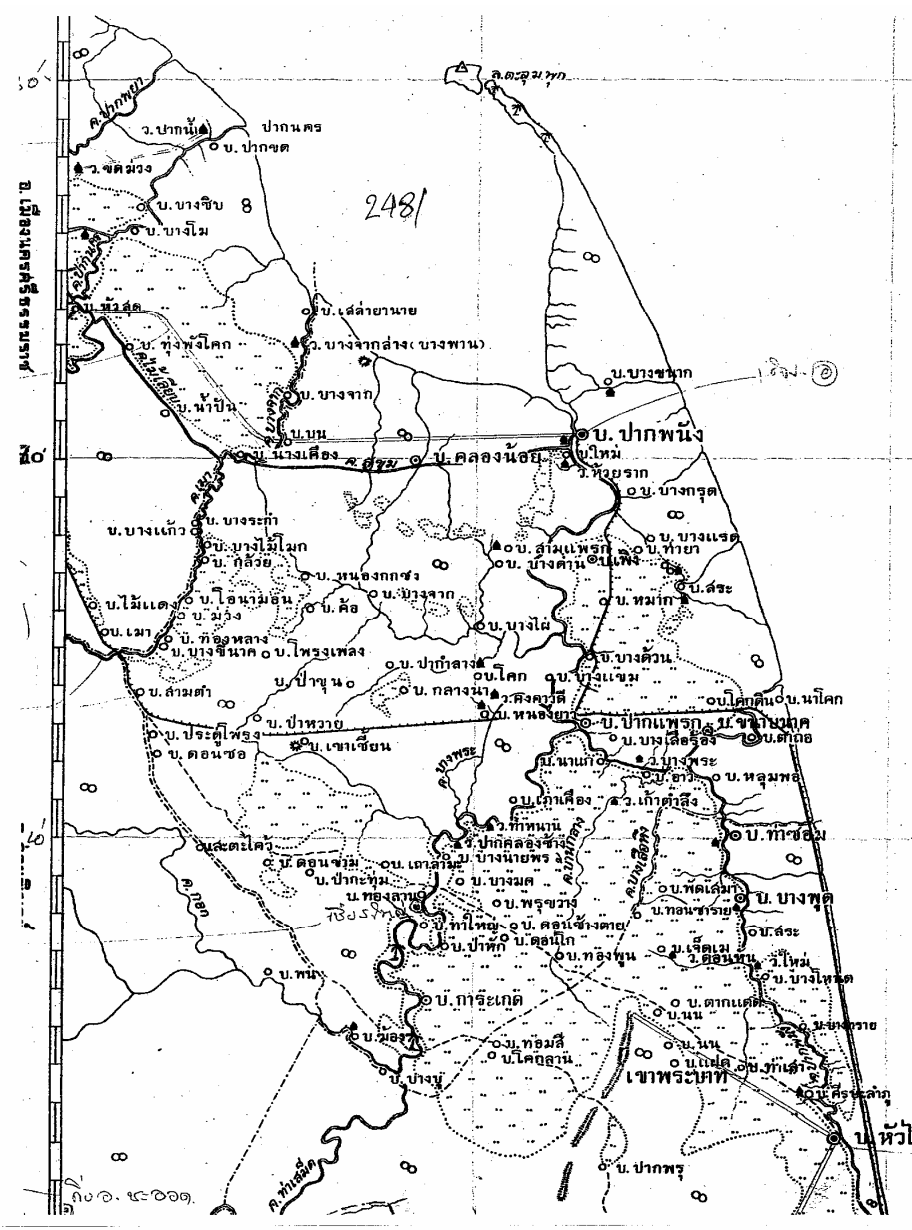
2491

งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง

© สงวนลิขสิทธิ์ โดย ณรงค์ บุญสวยขวัญ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

2481

งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง

© สงวนลิขสิทธิ์ โดย ณรงค์ บุญสวยขวัญ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

อนุทินลุ่มน้ำปากพนัง

เกณฑ์ในการแบ่ง

- **ธรรมชาติ**
- **รัฐ ราชการ**
- **เทคโนโลยี**
- **ตลาด ธุรกิจ**

ภัทรวรรณ

ไพโรจน์

นิรนาท

สมใจ

สุนฯ

- ยุคเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม (ก่อน พ.ศ. 2500)
- ยุคเกษตรกรรมแบบใช้เทคโนโลยี (หลัง พ.ศ. 2500)
- ยุคนากุ้งและยุคเกษตรกรรมที่ใช้น้ำจากโครงการพระราชดำริ
- คลองชะอวด — แพรกเมือง (หลัง พ.ศ. 2530)

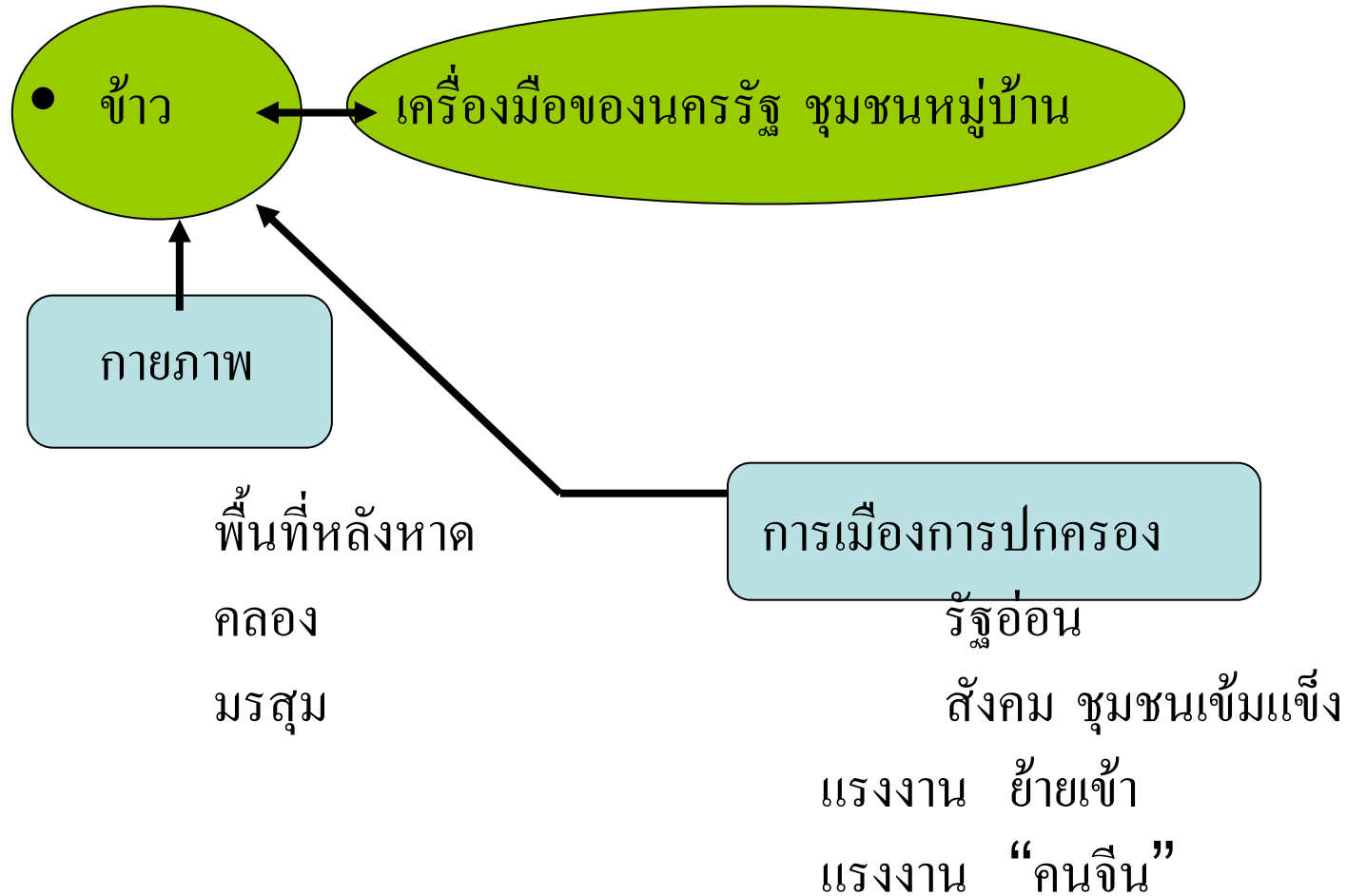
- ยุควิถีบ้านนา
- ยุคเร่งรัดพัฒนา
- ยุคทุนนิยม

- ยุครุ่งเรืองทางการค้า (ร 5 ถึง พ.ศ.2484)
- ยุคล่มสลายค้าข้าวและการปิดอ่าว (- 2505)
- ยุคการอพยพออกและเร่งรัดพัฒนา (-2542)
- ยุคใช้ ปตทฯ

- วิถีชุมชนยุคผูกพันกับธรรมชาติ (อดีต- พ.ศ.2500)
- ยุควิถีชุมชนยุคเร่งรัดพัฒนา (พ.ศ. -2535)
- ยุคโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (พ.ศ. 2536 - ปัจจุบัน)

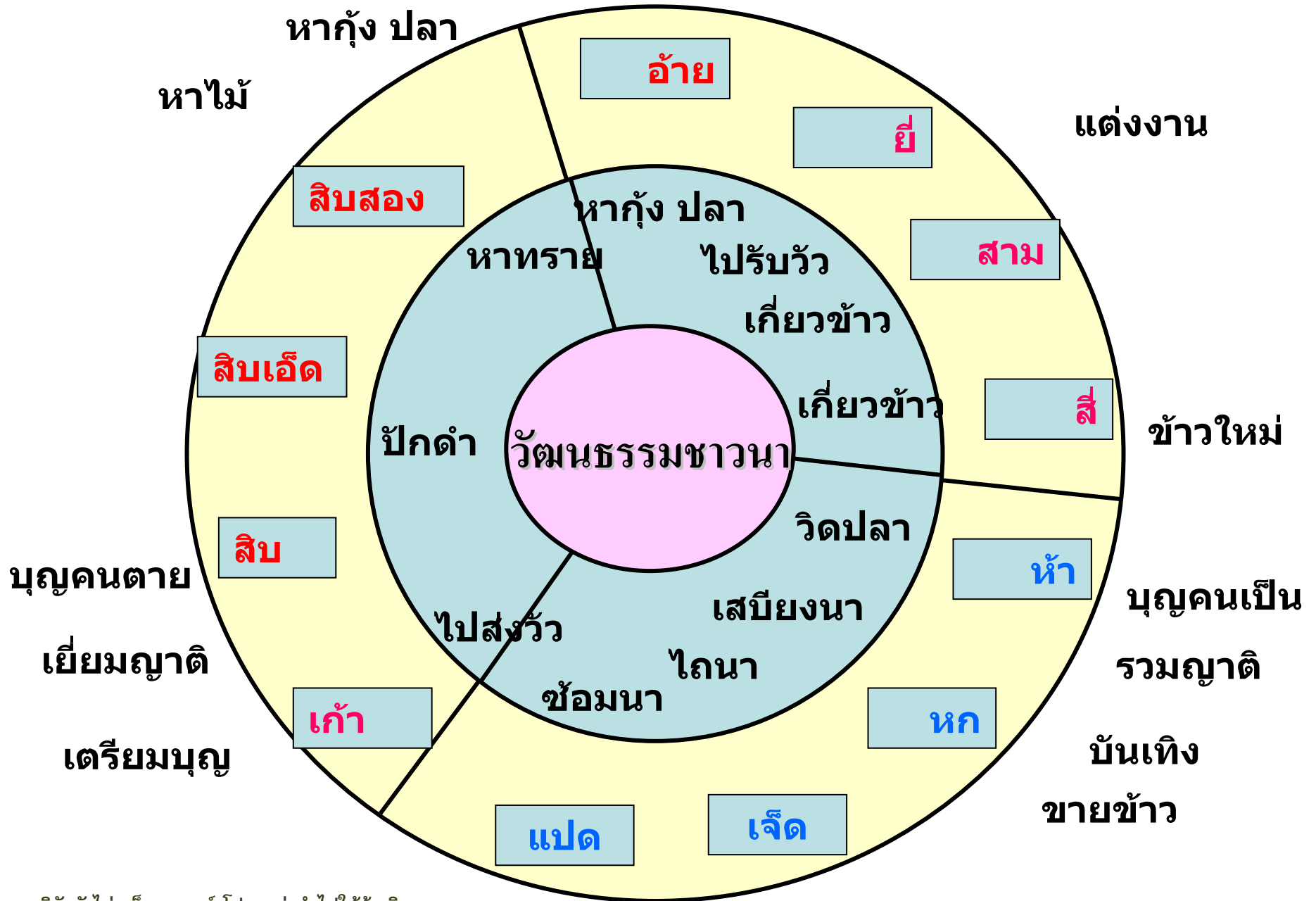
- ประวัติศาสตร์ชุมชนยุคอดีต ก่อน **2500**
- วิถีชุมชนยุคพัฒนา **2501 2549**

วัฒนธรรม & สังคม

งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง

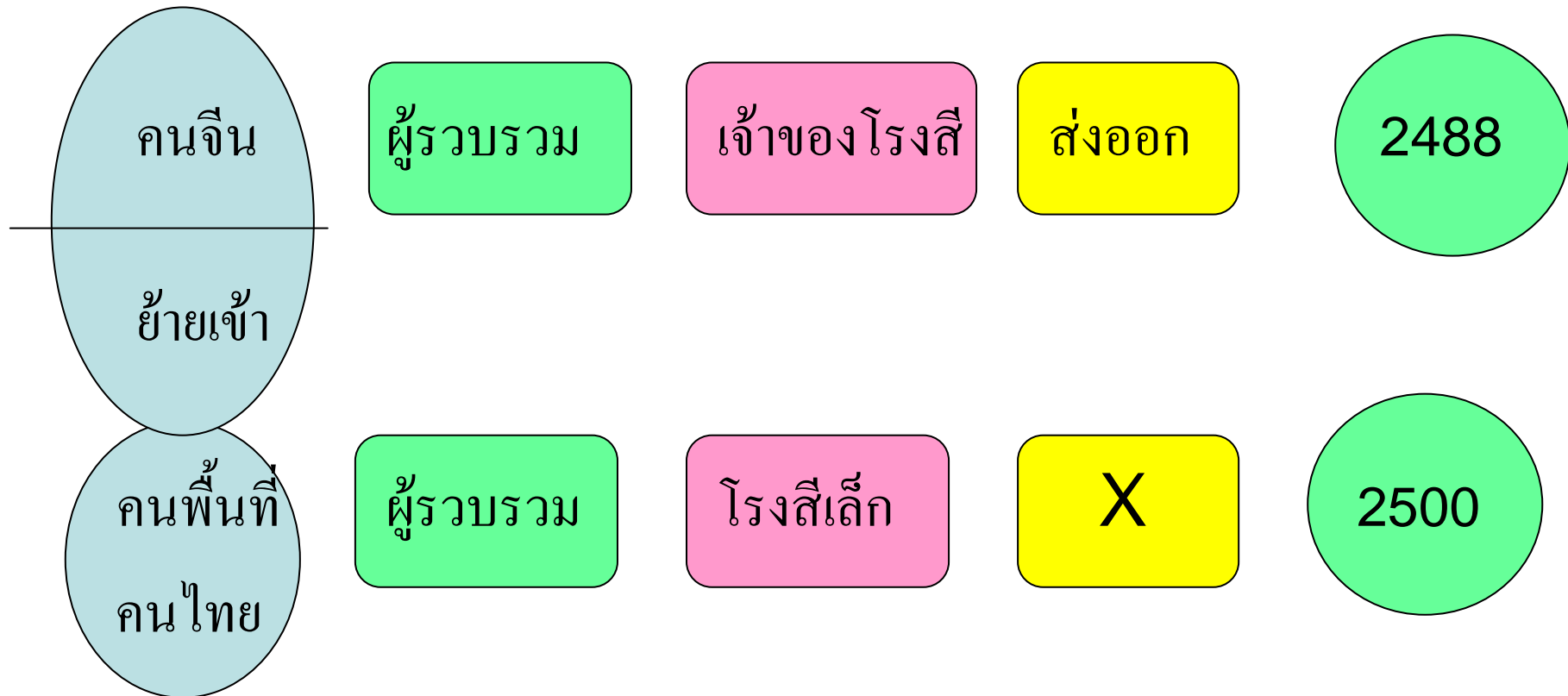
© สงวนลิขสิทธิ์ โดย ณรงค์ บุญสวยขวัญ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง

© สงวนลิขสิทธิ์ โดย ณรงค์ บุญสวยขวัญ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

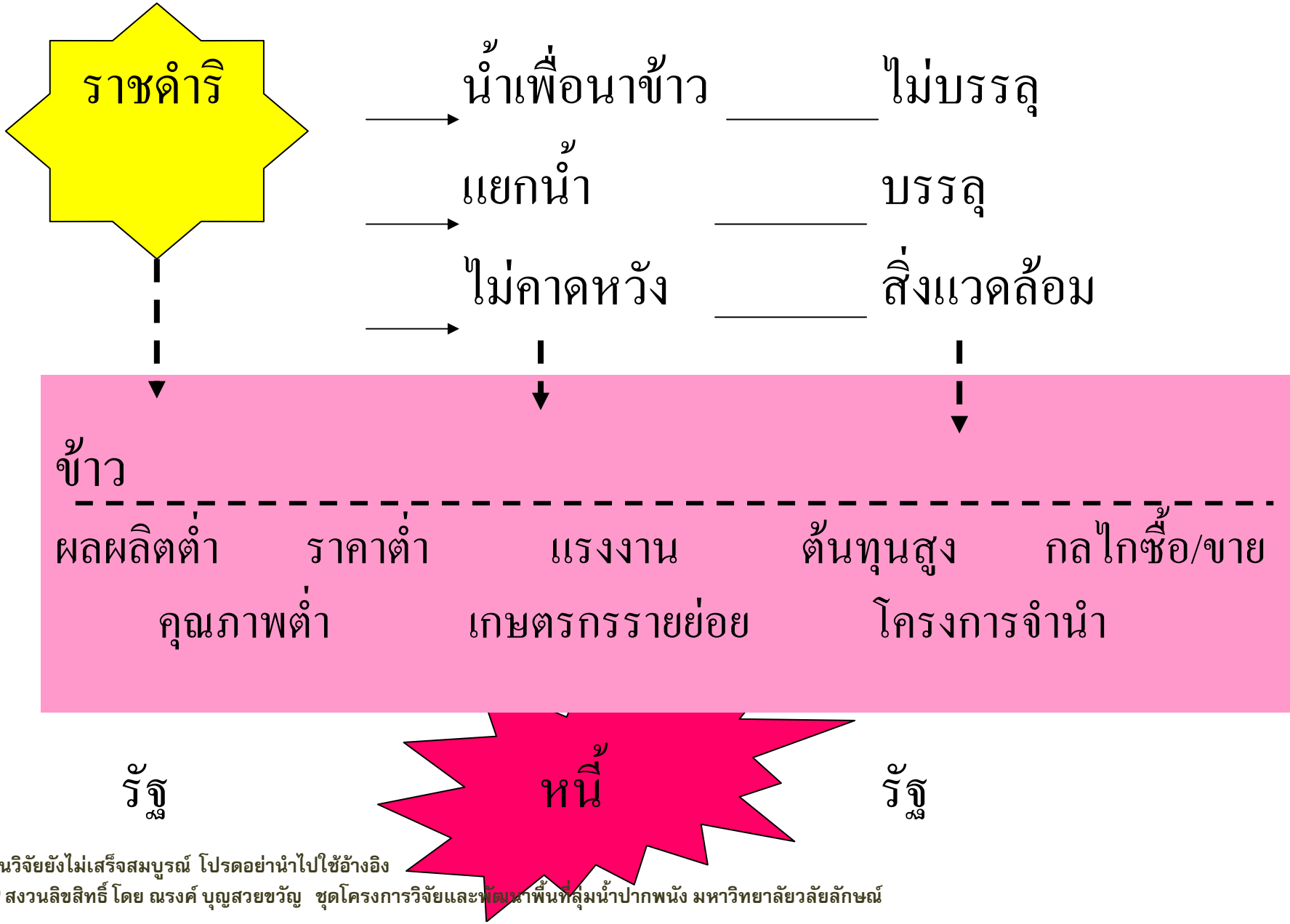
ระบบการค้า

งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง

© สงวนลิขสิทธิ์ โดย ณรงค์ บุญสวยขวัญ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

สถานการณ์การพัฒนา กับข้าว

งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง
© สงวนลิขสิทธิ์ โดย ณรงค์ บุญสวยขวัญ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

หนี้สินของประชากร

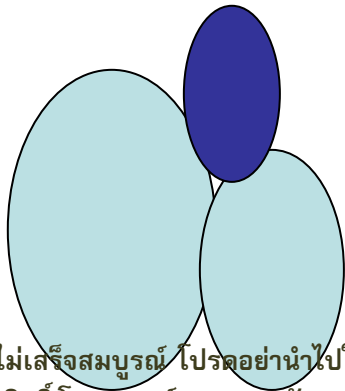
หนี้สินของประชากร	เฉลี่ยรวม/ปี
1.หนี้สินรวม (บาท)	7,995,686
2.หนี้สินเฉลี่ย/ครัวเรือน	196,602
3.หนี้สินเฉลี่ย/คน	27,204

งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง

© สงวนลิขสิทธิ์ โดย ณรงค์ บุญสวยขวัญ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ผลผลิตต่ำ!

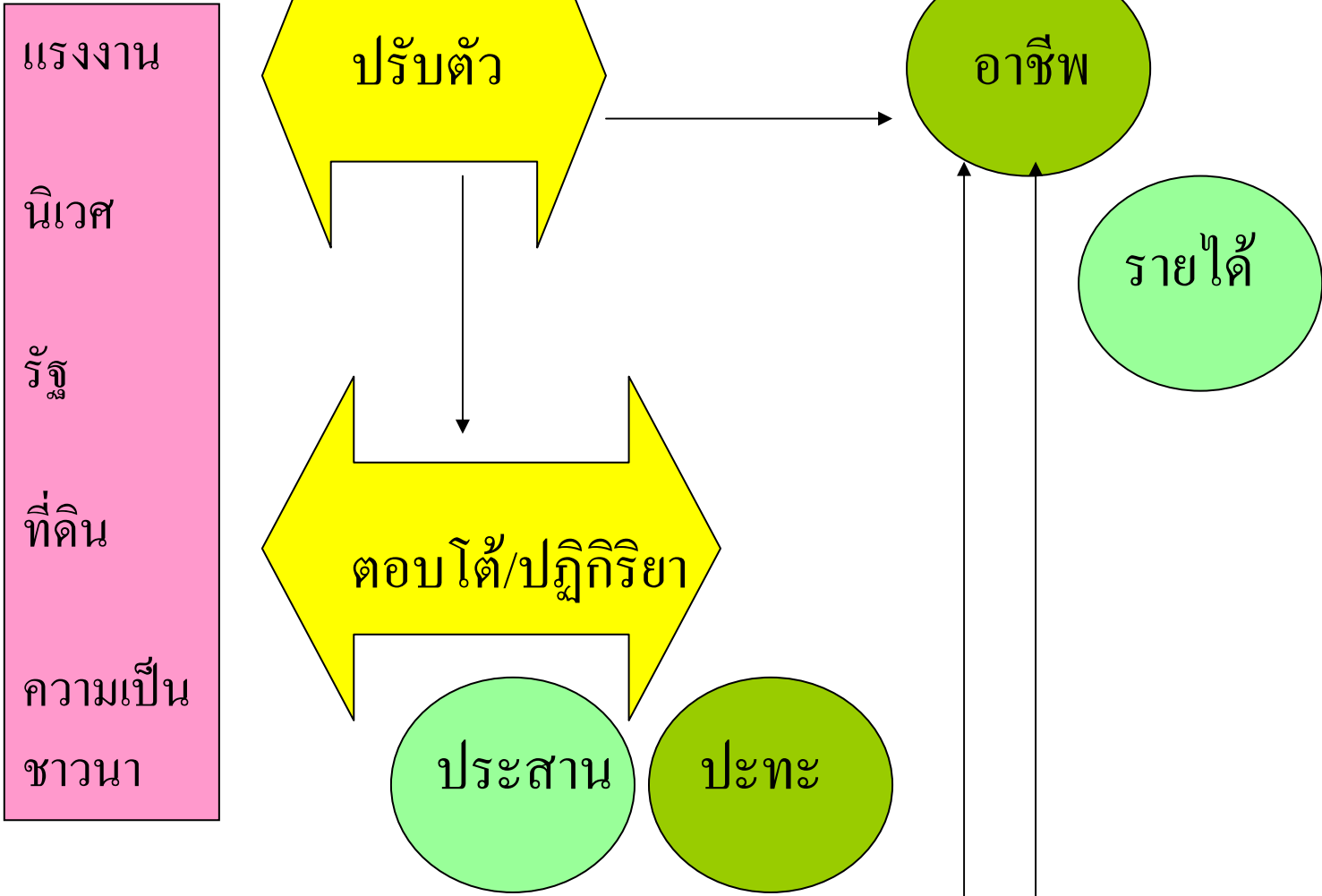
2519/20	254
2531/32	207
2536/37	305
2540/41	401
2541/42	387
2542/43	410
2543/44	400

งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง

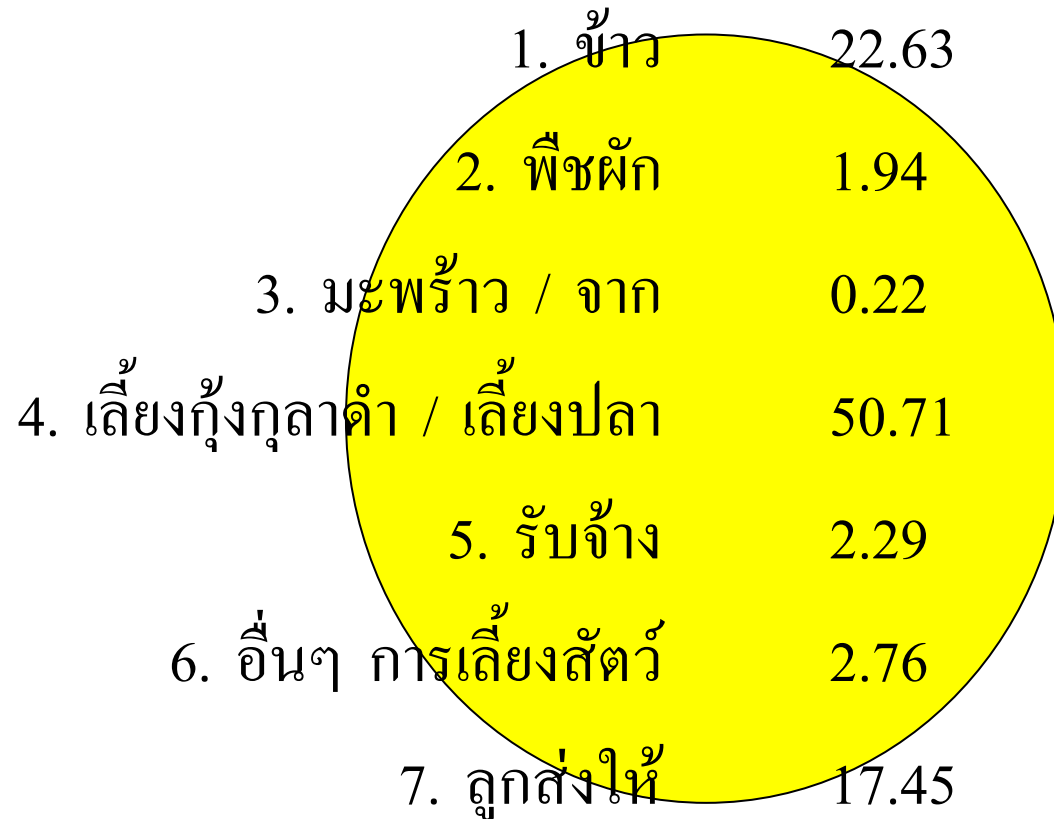
© สงวนลิขสิทธิ์ โดย ณรงค์ บุญสวยขวัญ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

วัฒนธรรม ค่านิยมการผลิต

งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง
© สงวนลิขสิทธิ์ โดย ณรงค์ บุญสวยขวัญ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ตัวอย่างรายได้ ต.ท่าพญา

งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง

© สงวนลิขสิทธิ์ โดย ณรงค์ บุญสวยขวัญ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

- นาข้าว
- วัชพืชม
- หัตถกรรมครัวเรือน
- ประมงในลำน้ำ , พรุ

- นาข้าว
- ปลุกผัก ไร่นาสวนผสม
- ไม้สน
- นาทุ่ง
- ปลา
- วัช
- ปาล์ม
- ยางพารา
- ว่าง (ลูกส่งมาให้)
- ขายแรงงานโรงงาน
- ขายแรงงานก่อสร้าง
- ค้าขายที่บ้าน

วัฒนธรรมการช่วยเหลือเกื้อกูล

- ยกที่คินนา อคิต

แรงงาน

- อดีต วัยแรงงานมาก
- ปัจจุบัน วัยพึ่งพา 20%
 ย้ายถิ่น 2500s มีน้อย
 เยาวชน ต่ำกว่า 10%
 ชาวนาวัยก่อน 70 ปี

การศึกษา

- คู่มือหัวข้อ ภูมิปัญญา ความรู้

วัด

- บทบาทสร้างสรรค์คน → เค้กวัด สร้างบัณฑิต
คุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมรวมหมู่
ยึดเหนี่ยวจิตใจ
หลวงพ่อกเกจิ
- บทบาทเดียว → พิธีกรรม
- บทบาทสร้างสรรค์ชุมชน ตั้งชุมชน $2325 - 2450 = 53$
 $2551 - 2490 = 57$
วัดร้าง กับ การย้ายถิ่น = 59.41%

ชั้น การแบ่งที่ไม่ตัดขาด

- รวย / จน
-

- สนาม

บ้าน

สายตระกูล “โหม”

ลีลาการใช้ชีวิต

หยัดได้ ไว้วางใจ ยอมรับ

ตำแหน่งในชุมชน

เรือนที่อยู่

น้ำใจ

พอได้

ทำพอได้

พั่งน

ไม่สาไหร

กลุ่มทางสังคม

- ในชุมชน (ภูมิศาสตร์)
- ญาติ
- เพื่อนั่นคง
- เพื่อคุณภาพชีวิต
- เชื้อ ค่านิยมร่วม

ศาสนา นิเวศ

องค์กรทางสังคม

- ในชุมชน (ภูมิศาสตร์)
- ข้ามพื้นที่ภูมิศาสตร์
- เพื่อคุณภาพชีวิต
- ประเด็น(ปัญหาต้องการ)ร่วม
- ขบวนการ

เศรษฐกิจชุมชน พืช สัตว์ สิ่งแวดล้อม ภัยธรรมชาติ เทคโนโลยีเกษตรกรรม
สุขภาพ $2525 = 6.96$ $2536=40.78$

งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง

© สงวนลิขสิทธิ์ โดย ณรงค์ บุญสวยขวัญ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

กลุ่ม องค์การทางสังคม

- การตอบโต้รัฐ

ประสาน ประทะ

ผู้นำ แกนนำ สมาชิกที่มีบทบาท

การย้ายถิ่น 3 คลื่น

ก่อน WW II

- อายุ 70 ปี (2470s)
- หาสวน 5 หยาม ได้ 2
 - โครงสร้างครอบครัว
 - 6-8 2-6 คน
- ทำงานชั่วคราว
- ักแยะ

2520s

- อายุ 40 (2500s)
- หาเมือง สวน
- สำเร็จการศึกษา

หลัง 2531

- หาเมือง
- สำเร็จการศึกษา
- ย้ายเข้า กลับบ้าน

ศักดิ์ศรี เกียรติภูมิ

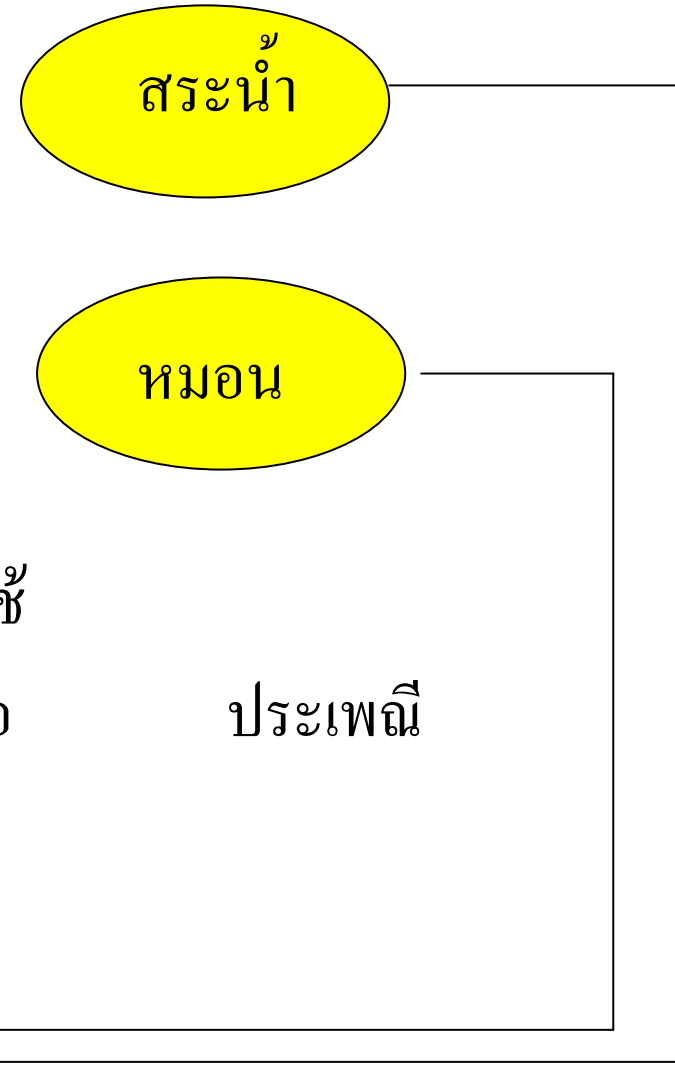
- การศึกษา

ความขัดแย้ง ความรุนแรง

- เงื่อนไขทางสังคม
ในชุมชน
ระหว่างชุมชน
- เงื่อนไขการพัฒนา(เศรษฐกิจ)
กึ่งอุตสาหกรรม การใช้ทรัพยากรน้ำ
ประมงในลำน้ำ
ชาวน้ำจืด กับชาวนอกน้ำ เมือง
- ความรับรู้ ความเข้าใจ

ทรัพยากร

- สร้าง / ใช้

ญาติช่วยกันสร้าง/ใช้

กุศโลบาย ความเชื่อ

ประเพณี

ความเป็นชุมชน

ยุค 2520

บทบาทลดลง

ความรู้ ภูมิปัญญาทางสังคม

- ความรู้ ภูมิปัญญาทางสังคม
- ความเชื่อ ประเพณี(ทำซ้ำ) ค่านิยม
- การเรียนในระบบ
ผู้สำเร็จการศึกษา
- การเรียนนอกระบบ
ศิลปินพื้นบ้าน

พราหมณ์

ภิกษุ

พัฒนาอาชีพ ฝีมือแรงงาน

ความรู้ ภูมิปัญญาทางเศรษฐกิจ

- 2520s ความรู้แบบใหม่ วิทยาศาสตร์นิยม
ด้านการผลิต
การผลิตข้าวนาหว่านน้ำตม (นาหยาม หว่านแห้งรายปี)
น้ำตมก่อนฝน
น้ำตมหลังน้ำลด
กิจกรรมส่งเสริม ประกวด เกษตรกรตัวแบบ
- 2520 การตอบโต้ กระบวน รูปแบบผลิต ท้องถิ่นนิยม (ภูมิปัญญา)
- การส่งผ่าน ผ่านชาวบ้าน ข้าราชการ ธุรกิจ

การผสมผสานความรู้ภูมิปัญญา

- การรักษาฐานะ อำนาจ ความสัมพันธ์ทางสังคม
- ตอบโต้ ประสาน ปะทะ
เลือกรับ แล้วทิ้ง ปรับ ไร่นาสวนผสม
เลือกรับ ปฏิบัติ จนเป็นประเพณี ครัวเรือน ชุมชน
กลุ่ม องค์กร เครือข่าย จนเป็นขบวนการ
- ราชการดำเนินการมาแต่ 2500 ยิ่งพัฒนายิ่งใส่ความรู้ แต่ล่าช้า
- หน่วยงาน อบรม ประชุม สาธิต

เครือข่าย

- ข่ายทางสังคม ในอดีต ความสัมพันธ์ของปัจเจกบุคคล
 อ้ายเพื่อน อ้ายคอ อ้ายเกลอ
 ความมั่นคง ความมั่งคั่ง ความสมบูรณ์(พึ่งพิง)
 บุคลิกของผู้นำ ความไว้วางใจ ศรัทธา
 ในชุมชนหมู่บ้าน ช้ามชุมชนฯในพื้นที่ นอกพื้นที่ลุ่มน้ำ
- ข่ายทางสังคม ปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มองค์กร
 ประเด็น ปัญหา ความต้องการ มั่งคั่ง ศิลปวัฒนธรรม
 ใน / นอกพื้นที่
 สมาชิกที่มีบทบาท ผู้นำ เป็นศูนย์กลางปฏิบัติการ

งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง

© สงวนลิขสิทธิ์ โดย ณรงค์ บุญสวยขวัญ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

เครือข่ายสังคม

- ภายใน

สายศิลป์ 2510 วิชาชีพ 2540

ผูกเกลือ 2500

สายญาติ

ประเด็น ปัญหาความต้องการร่วม การพัฒนา ธุรกิจ วัฒนธรรม

- ภายนอก แสวงหาอำนาจ สร้างภาพ
- ตัวอย่าง มหาวิทยาลัย ยมนา ผู้พิการ สมาคมศิลป์

เครือข่ายเศรษฐกิจ

- ความมั่นคง

ญาติ เกลตอ ดอง

แลก วัว ข้าว

ส.ประมง กลุ่ม องค์กรการเงิน

- ความมั่นคง

ความพอเพียง

แลกเปลี่ยนครอบครัว ใช้ประโยชน์ร่วม

เครื่องมือต่อรอง

ส.โรงสีและกลุ่มชาวนา

เครือข่ายทรัพยากร

- สมาชิกมีความแตกต่างบนฐานทรัพยากร การได้สิทธิ์ โอกาส
ครอบครอง ทั่วทั้ง เลี้ยงวัวชานอก
- สร้างสาธารณะสมบัติ ทั่วให้ ถนน
- แลกเปลี่ยนครอบครอง ใช้ประโยชน์ร่วม
- ประเด็นด้านทรัพยากร
 - กลุ่ม องค์กร สูญเสียโอกาส (คลองใหญ่ ล่าง ปตร. น้ำเค็ม
 - กลุ่ม องค์กร ใช้ประโยชน์ (พื้นที่พรุ นาข้าว
- สมาชิกที่มีบทบาท สร้างขยายประเด็น ภายนอก ส่งคนไปประชุม

ตัวขีด ตัวบ่งชี้

งานวิจัยยังไม่เสร็จสมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง

© สงวนลิขสิทธิ์ โดย ณรงค์ บุญสวยขวัญ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจ

พิธีกรรมเกี่ยวกับข้าว

การดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน จีพให้เป็น
ประเพณี พิธีกรรม สร้างคุณค่าความหมายข้าว ผลิตข้าววัฒนธรรม
ข้าว เพื่อจูงใจคนรุ่นใหม่ ผู้ประกอบการนา

กระบวนการซื้อขายข้าว

ระบบตลาดข้าว ต้องมีกลไก กระบวนการที่เข้มแข็ง เพราะระบบตลาดจะเป็นตัวกระตุ้นราคา และกระตุ้นการผลิต

- นักธุรกิจในกระบวนการค้าข้าว นอก/ใน
- กระบวนการค้าที่เข้มแข็ง คุณธรรม ไม่ทุ่มตลาด
ไม่ตัดราคา ข้อมูล

- **3 ความรู้ด้านอาชีพ_ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นทางเศรษฐกิจ**

หมายถึง การให้คุณค่าหรือการให้ความหมายเกี่ยวกับคุณลักษณะของเศรษฐกิจของครัวเรือน คุณลักษณะทางเศรษฐกิจของบ้านหรือหย่อมบ้านในที่อาชีพ มีการใช้ความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกเพื่อการผลิต การสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านการผลิตของครัวเรือน ชุมชน ที่เน้นกระบวนการจัดการทางการผลิต อาชีพต่าง ๆ เช่น การจัดการแปลงนา การจัดการแรงงานในครัวเรือน การจัดการเพื่อให้เกิดรายได้ และการจัดการเพื่อให้รายได้ออกมา หรืออาจจะสรุปว่าเป็นต้องความรู้หลายชุด คือความรู้วิทยาศาสตร์โดยการอำนวยการโดยรัฐ กับ ความรู้ของชุมชนหมู่บ้าน เป็นความรู้จากภายใน ดังนั้นการที่ชุมชน ประชาชนหรือปัจเจกบุคคลมีความรู้หลายชุดนี้ จะส่งผลต่อการปรับตัวได้สูง

ด้านสังคม

1. กลุ่มคนและผู้นำ สมาชิกที่เป็นแกนนำ

ผู้นำ บุคคลแกนนำ สมาชิกที่มีบทบาทในสังคมที่เข้มแข็ง
ชุมชนที่มีพัฒนาการนาน มีความมั่งคั่ง มั่นคง ยอมมี ผู้นำ

มีคนพอได้ เป็นทุนทางสังคม ทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพ รอการ
ดึงมาใช้งานพัฒนา หากไม่ดึงพร้อมด้าน (ไม่เห็นหัว) หากได้ใจ
สนับสนุน

- การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี หรือ การบริหารจัดการความรู้

ต้องเป็นกระบวนการทางสังคมเป็นกลไกการจัดการความรู้ เพราะรัฐเป็นบุคคลภายนอก มีจารีตที่แตกต่างจากวิถีชุมชน ทั้งภาษาที่ใช้ เครื่องมือสื่อสารความรู้ที่เหมาะสม กลไกที่ใช้ ตลอดจนการสรรหาบุคคลเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาความรู้หรือส่งผ่านองค์ความรู้แล้วนำไปสู่ การปฏิบัติจริง พบว่าประสบการณ์เหล่านั้น (ทั้งการทำเกษตรยกทรง การจัดตั้งธนาคารหมู่บ้าน การสร้างความรู้เพื่ออธิบายปัญหาของชุมชนเอง) ชุมชนทำได้ดีกว่า หรืออาจจะกล่าวว่าสังคม ชุมชน แทนนำหรือผู้นำรู้ดีว่าควรเป็นใครผู้ใด มิใช่จัดการความรู้ด้วยการกระทำแบบมวลชน เฉกเช่นที่ราชการดำเนินการ เพียงหวังให้เสร็จโครงการ ประเด็นที่น่าสนใจ คือ การใช้กลไก ที่เป็นกึ่งรัฐและกึ่งสังคมอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มาปฏิบัติหน้าที่จัดการความรู้ด้าน อาชีพให้เข้มข้นมากขึ้นน่าจะดีกว่าการดำเนินการด้วยวิธีการราชการอย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ตาม ยิ่งเป็นความรู้และเทคโนโลยีทางการผลิตแบบใหม่นั้น กระบวนการถ่ายทอดความรู้และ เทคโนโลยี หรือ การบริหารจัดการความรู้ต้องมีกลไกที่รวดเร็ว และรูปแบบหลากหลาย ต้องมี การถกแถลงและนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีอย่าง รอบด้าน เพราะเป็นรูปแบบการบริหารการพัฒนาชุมชนชนิดหนึ่ง หรืออาจจะกล่าวว่าเป็น กระบวนการการเรียนรู้ชนิดหนึ่ง ที่ต้องมีความชัดเจน มิฉะนั้น ผลเสียจากการใช้ความรู้และเทคโนโลยีจะมีผลระยะยาวซึ่งไม่อาจจะถามหรือเรียกหาว่าใคร สถาบันหน่วยงานใดต้อง รับผิดชอบหรือต้องทบทวนกระบวนการปฏิบัติงาน

- ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นทางเศรษฐกิจทางสังคม

หมายถึง การให้คุณค่าหรือการให้ความหมายเกี่ยวกับคุณลักษณะของปัจเจกบุคคลในฐานะสมาชิกของบ้านหรือหย่อมบ้าน คุณลักษณะผู้นำคุณลักษณะของกลุ่มคน คุณลักษณะของบ้านหรือหย่อมบ้าน (เช่นสังคมที่มีความสุข) ความรู้ในการจัดการทางสังคมของบ้านหรือหย่อมบ้าน คุณลักษณะของบ้านหรือหย่อมบ้านแห่งความรู้ เครื่องมือหรือกลไก กระบวนการในการถ่ายทอดความรู้ของบ้านหรือหย่อมบ้าน บรรยากาศของการเป็นสังคมแห่งความรู้ที่แสดงออกจากการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ในการปรับเปลี่ยนอาชีพ ปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ เพื่อการสร้างความมั่นคงทางสังคม ทางเศรษฐกิจ ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมให้มีความสุข

เครือข่ายคนเก่ง กับศักยภาพภายใน

จากการที่ปัจเจกบุคคลที่เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขคนลุ่มน้ำปากพนัง ทั้งที่เป็นบุคคลในภาครัฐที่เน้นงานปฏิบัติการ ภาควิชาการ และปัจเจกบุคคลที่ประสบความสำเร็จในภาคธุรกิจ จำนวนมาก บุคคลเหล่านั้นมีบทบาทในการใช้ศักยภาพในการพัฒนาหลากหลาย แต่ขาดโอกาสกลับมาพัฒนาในระบบราชการหรือตามตำแหน่งของรัฐ ทั้งที่จำนวนมากมีจิตสาธารณะจำนวนมากสำหรับความคิดการพัฒนาบ้านเกิดหรือมาตุภูมิ จึงถือว่าเป็นต้นทุนทางสังคมชนิดหนึ่งที่รอช่องทางรอคอยกลไก หรือรอคอยโอกาส อยากกลับบ้านมาทำงานอย่างมีเกียรติ ตามวิสัยของมนุษย์ที่ประสบความสำเร็จแล้ว อย่างกลับบ้านอย่างมีเกียรติ มีพื้นที่สำหรับการทำคุณประโยชน์ ปัจเจกบุคคลเหล่านี้มีจำนวนมากและเป็นทรัพยากรบุคคลหรือต้นทุนทางสังคมอันเป็นเหมือนบุคคลภายในที่มีความผูกพันและมีความพร้อมสูง สามารถใช้จิตวิญญาณและทรัพยากรในการพัฒนาได้

- **ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นทางทรัพยากร**

หมายถึง การให้คุณค่าหรือการให้ความหมาย การสร้าง และพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากร การใช้ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติของบ้านหรือหย่อมบ้านเพื่อใช้ในการ ดำเนินวิถีชีวิตที่พึงพิงอิงแอบกับระบบนิเวศวิทยา การจัดการ ทรัพยากรส่วนบุคคล การจัดการทรัพยากรส่วนร่วมของชุมชน เช่น ที่หมอนทางเดิน ระบบน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคของ ชุมชนบ้านหรือหย่อมบ้าน